

erindres, at det ærede Medlem lod falde et Ord om, at dette var det Æneste i det hele Lovforslag, som han kunde samstemme med, og at jeg da greb ham ved dette Ord og udtalte, at vi altsaa burde lade Lovforslaget gaa til 2den Behandling for i det Mindste at redde den første Del af denne Paragraf. Men det viste sig, at dette ikke var det ærede Medlems Mening. Det første Stykke af § 1 kunde han vel finde sig i, men han mente, at det ikke var værdt at høre det til Lov, thi han vilde have det hele Forslag og altsaa ogsaa dette Stykke forkastet. Det ærede Medlem gjorde i forrige Møde meget stærkt opmærksom paa en Udtalelse af Justitsministeren ved en anden Leilighed, nemlig den, at man ikke skulde give Love under Indflydelsen af et enkelt Tilfælde. Naar man udtaler en saadan almindelig Sætning, kan man let komme til enten virkelig at udtale Noget, som ikke er fuldstændig berettiget, eller at udtale det saaledes, at det vendes mod En, fordi der ikke strax gives det den fuldstændige Begrændsning, som det maa have af andre Grundsætninger, som staa ved Siden deraf; men i dette Tilfælde kan Ministerens Udtalelse fuldkommen vel hævdes som rigtig ved Siden af det, vi gjøre, naar vi vedtage dette Forslag. Man skal vel ikke vedtage Love paa et Omraade, hvor man hidtil ikke har fundet det nødvendigt at give Love, paa Grund af et enkelt indtraadt Tilfælde, der synes at tyde paa Nødvendigheden af en Lov, og dette gjælder med Hensyn til, hvad der ved hin Leilighed var Tale om, nemlig om at give en Lov om Statens Erstatningspligt for Embedsmænds Forsømmelser og Forbrydelser; men Tilfældet her er et ganske andet. Her er ikke Spørgsmaal om, at man paa Grund af et enkelt Tilfælde kunde finde det nødvendigt at give en almindelig Lov om Fæsteholdet i det Hele, thi vi have jo en hel Fæstelovgivning, i Henhold til hvilken vi troede, at Alt vilde kunne gaa regelmæssig og ordenlig til. Nu er der indtraadt et skrigende Tilfælde, som viser, at der i alt Fald efter den overveitende Mængdes Mening er et betydeligt Hul i denne Lovgivning. Naar man altsaa i en Lovgivning, som man tidligere har fundet det nødvendigt at have, og som man troede

tilstrækkelig havde ordnet Forholdet, har opdaget et Hul, hvor denne Lovgivning ikke strækker til, da er man fuldkommen opfordret til paa Grund af det enkelte Tilfælde at tage Sagen for og stoppe det Hul, som man har opdaget. Dette Hul har viist sig at være tilstede, og det indtrufne Tilfælde betegner, hvad der derigjennem kan forsøges. Men hertil kommer endnu noget Andet. Her foreligger nemlig ikke blot et enkelt Exempel, men her foreligger en bestemt af ansele og dygtige Mænd, og deriblandt det ærede Medlem selv, forfægtet almindelig Anskuelse af, hvad der er Ret i dette Tilfælde. Medens de fleste af os betragte det, som er sket her et Sted i Sjælland, som stridende imod Fæstelovgivningen og den almindelige til denne sig støttende Praxis, antager jo det ærede Medlem, at der ikke er nogen Hindring for en saadan Fremgangsmaade i Lovgivningen, og at den administrative Praxis har været en saadan, at der ikke kan kastes nogen, i det Mindste ikke nogen juridisk, Dadel paa, hvad der er foregaaet i dette Tilfælde. Det ærede Medlem fremdrog selv et Exempel paa, at der i Sylland skulde være handlet ganske i Henhold til samme Grundsætning. Men, naar der altsaa ikke blot foreligger et enkelt Tilfælde, men der er en almindelig Anskuelse, hvortil Handlemaaden i det enkelte Tilfælde støtter sig, da er der fuldkommen god Grund for Lovgivningen til at gribe ind. Denne Anskuelse er dernæst ikke blot en privat Anskuelse, men den er udtalt i et Cirkulære fra et Ministerium. Det ærede Medlem søgte igaar i højeste Grad at indskrænke Betydningen af dette Cirkulære, idet han sagde, at det var Noget, som en anden Minister ikke behøvede at bryde sig om, da han kunde udstede et ganske modsat Cirkulære, hvormed saa den Sag var endt. Det forekom mig, at det ærede Medlem, da han udtalte sig saaledes om Cirkulæret af 1868, var noget under Indflydelse af de stærke Beviser, som Ordføreren ansøgte for, at dette Cirkulære ikke saa ganske udtrykte den tidligere Regjeringspraxis, men tværtimod fjernede sig en Del deraf. Smid- lertid hævdede det ærede Medlem dog ogsaa igaar, at Cirkulæret udtrykte den Anskuelse i den administrative Tradition, som i 1868